

Loňský rok v evropské vědě

Naše chemická komunita, podobně jako celá naše společnost, je tak trochu zahleděná do sebe, do svých problémů, domnívající se většinou, že ty problémy jsou jen – nebo hlavně – u nás. Trápí nás absence promyšlené státní koncepce řízení vědy a výzkumu, podfinancovanost (krásné slovo!) vědy, nebo onen kafemlejnek jako způsob hodnocení výsledků, také otázky spojené s vysokými školami a tak dále.

V loňském prosincovém čísle mezinárodního časopisu Chemistry World, vydávaného v Londýně, je několik zajímavých článků, ohlížejících se za uplynulým rokem právě z hlediska současného postavení vědy v Evropě. Plyne z nich, že v tom nejsme sami; zdá se mi dokonce, že některé země EU snad škrtí své chemiky (či obecně vědce) ještě podstatně více. Úvodní redakční text dokonce volí i velmi silná slova, jako „zoufalý stav“ v důsledku toho, že politici „vášnivě šetří“.

Tak např. francouzské univerzity údajně trpí podstaty (také pěkné slovo) zaměstnanců a tak velkým nedostatkem peněz, že ani pro ten redukovaný personál nemají dost na výplatu.

Třetina chemických fakult portugalských univerzit, případně jiných státních chemických laboratoří, prý v příštích pěti letech nedostane vůbec žádnou vládní podporu.

Největší španělská výzkumná instituce musela zastavit přijímání nových doktorandů.

Peníze vydávané britskou vládou na vědu a technický rozvoj klesají již od roku 2009. A vystoupí-li Británie z EU, bude to znamenat obrovskou ránu pro tamní vědu. Řada britských vědců již bije na poplach a celá tamní akademická komunita se chystá na masivní přesvědčovací kampaň před referendem.

A konečně, Evropská komise zrušila post hlavního poradce pro vědu, čímž umlčela jediný hlas, který v tomto centru tvorby evropské politiky věda měla. Pro autory zmíněných článků je rok 2014 annus horribilis.

Je-li vědecký tlak na politiky bez odezvy, piší autoři, je třeba se obrátit na veřejnost, ukázat jí tíživou situaci vědy a hlavně vysvětlit její důležitost pro budoucí prosperitu. Největšího účinku lze dosáhnout, pokud se v tomto úsilí evropští vědci spojí, a to se právě už začíná dít. 16 000 vědců z Francie, Portugalska, UK, Německa, Itálie a Řecka podepsalo otevřený dopis a současně petici, varující před drastickými rozpočtovými škrti v oblasti vědy. Dokonce došlo i na pouliční akce, konkrétně v Paříži, kde se vloni v říjnu shromáždily přes tři tisíce vědců na bicyklech a podnikly „jízdu pro vědu“ kolem budovy francouzského Národního shromáždění.

Jistě, jedna věc je oprávněný požadavek navýšit rozpočet pro vědu a jiná věc je reálná možnost té které ekonomiky. Návratnost vědeckých objevů je dlouhodobá a nejistá a politici většinou uvažují v termínech volebních období. Stejně jako vědci nastavují dlaň i zdravotníci, vojáci, policisté, učitelé nižších stupňů a mnozí další – a všichni mají pro své požadavky velmi dobré argumenty. Vyhovět všem by znamenalo drasticky zvýšit zadlužení země se všemi z toho plynoucími důsledky pro budoucnost – někdy i katastrofálními, jak ukazuje příklad Řecka. Je tedy nutné velmi pečlivě vážit rozpočtovou politiku – u nás i v celé Evropě – a brát v úvahu hlasy přicházející od kvalifikovaných lidí ze všech oblastí – i od vědců.

Jiří Podešva